

אוניברסיטת בר אילן הפקולטה למשפטים

רב תרבותיות וזכויות מיעוטים

ד"ר מנאל תותרי-ג'ובראן

סמסטר א' תשע"ו

בשני העשורים האחרונים אנו עדים לתחיה מחדש של שיח הזהויות, לרבות עליית מרכזיותה של התרבות כמרכיב רלוונטי ועיקרי בעיצוב יחסי קבוצות ופרטים בתוך החברה. הקורס יתמקד בשאלות הנוגעות לאופן שבו המשפט מגיב לתופעות אלה ובהיבטים תיאורטיים הנוגעים ליחס הליברליזם לדרישותיהן של קבוצות תרבותיות מיעוט ואחרות לזכויות קבוצתיות במרחב; בחינוך; בתקשורת ועוד. העיסוק בסוגיית הזכויות הקבוצתיות של קהילות, אשר באופן אינהרנטי פוגעות בזכויות שונות של פרטים בתוך הקבוצה מעלה דילמות מורכבות בחברות רב-תרבותיות בכלל, ובחברה הישראלית בפרט; ולה השלכות חלוקתיות וסמליות על ארגון החברה ויחסי הכוחות בתוכה. במשך שנים מתנהל דו-שיח בין תיאורטיקנים הכותבים על הקשר המצוי והראוי בין פרטים וקהילות והיקף זכויותיהם במערכת ליברלית הפועלת בתוך חברה המורכבת משלל קהילות. במסגרת זו התפתחה גם כתיבה בתחום המשפט, המנתחת את האופן שבו הסדרים משפטיים והחלטות בתי משפט ממשגיגים וראויים להמשיג קשרים אלו בתוכה. קורס זה יעסוק בכתיבה זו, יציף דילמות אלו וידון במתח שבין הזכות לתרבות של קבוצה (כל קבוצה: מיעוט כרוב) לבין זכויות ליברליות בשלל תחומים. חלקו הראשון יעסוק בדיון המושגי והתיאורטי של מונחי יסוד העומדים במוקד הקורס כגון "רב-תרבותיות", "מדינה רב-תרבותית", "מדינה ליברלית", "זכויות תרבותיות", "זכויות קבוצתיות", "מיעוט", "מיעוט בתוך מיעוט" וכו'. החלק השני יבחן דילמות וסוגיות משפטיות המתעוררות במדינות רב-תרבותיות בהקשר זכויות קבוצתיות. הסוגיות שיבחנו כוללות את סוגיית הייצוג, זכויות שפה, העדפה מתקנת, שוויון קבוצתי, בעיית המיעוט בתוך מיעוט, וכו'.

רשימת השיעורים:

1. מבוא: דילמות רב תרבותיות
2. ליברליזם
3. רב תרבותיות: זהות, מהי תרבות, מהי קהילה, יחסי פרט-קהילה - פוליטיקה של זהויות
4. הזכות להגדרה עצמית
5. אוטונומיה תרבותיות
6. טיפולוגיה של מדינות ושל מיעוטים: הגירה, ילידים ומהגרים
7. ביקורת: פמיניסטית
8. ביקורת: ליברליזם
7. דילמות של מיעוט בתוך מיעוט - המקרה של ישראל
10. הזכות לשפה
11. הזכות לייצוג הולם
12. זכויות קבוצתיות בדיון
13. זכויות קבוצתיות בחינוך
14. זכויות קבוצתיות בדת